

Międzykontynentalna wideokonferencja Lublin – Nairobi Social and Cultural determinants of Marriage and Family – African Context¹

12 marca 2014 r.

Organizatorzy: Tangaza University College: Pastoral Department, Nairobi oraz Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II: Instytut Nauk o Rodzinie i Pracy Socjalnej, Lublin.

Konferencję otworzył o. dr Robert Lezohupski OFM, który wyraził radość z nawiązanej współpracy między uczelnią kenijską i polską. Ks. dr George Kucholicki SDB oraz dr Radosław Malinowski wygłosili referaty dotyczące szans i wyzwań stojących przed rodziną afrykańską, po których odbyła się dyskusja. Zgromadziła ona kilkunastu uczestników po stronie polskiej i kilkudziesięciu po stronie kenijskiej.

W referacie zatytułowanym „Rodzina w Afryce: szanse i wyzwania. Wprowadzenie” dr Radosław Malinowski wskazał, że wielość i różnorodność kultur w Afryce związana jest zarówno z patriarchalnym, jak i matriarchalnym charakterem rodziny oraz z wpływami wzorców europejskich, przenoszonych do Afryki m.in. za sprawą globalizacji kulturowej. Wystąpienie było podzielone na trzy części. Dotyczyły one kulturowej i społecznej funkcji rodziny oraz afrykańskiej rodziny w procesie zmian. Postawiono w nim tezę, że rodzina jest w Afryce niemal jedyną instytucją, która zachowała ciągłość pomiędzy przeszłością a teraźniejszością, jeśli chodzi o jej rolę w przekazywaniu tożsamości, tradycji i kultury. Wciąż jest odczuwalny negatywny wpływ niewolnictwa, kolonizacji i związanej z nimi gwałtownej rozbudowy ośrodków miejskich. Mgr R. Malinowski postulował, że rodzina powinna znaleźć oparcie w państwie, które winno sprzyjać jej stabiliza-

¹ „Społeczne i kulturowe determinanty małżeństwa i rodziny – kontekst afrykański”.

cji i rozwojowi. Wśród źródeł zmian wpływających na sytuację rodziny wyróżnił emancypację kobiet, wzrost niezależności młodego pokolenia, opóźnienie wejścia w dorosłość, negatywne zjawiska społeczne, takie jak zamieszki i niepokoje, AIDS i handel ludźmi.

Referat ks. dr. George'a Kocholickala pt. „Rodzina w Afryce – szanse i zagrożenia” był podzielony na dwie części: „Szanse dla rodziny w postaci bogatej duchowej i humanistycznej spuścizny” i „Wyzwania dla afrykańskiej rodziny”. Przywołał on nauczanie papieża, a szczególnie posynodalną adhortację Benedykta XVI „Africae munus”, która mówi o tym, że „w duszy Afryki obecny jest cenny skarb”. Skarb ten zdaje się polegać na otwarciu na transcendencję i dużym znaczeniu wiary w kulturach afrykańskich. Papież dostrzega w Afryce „duchowe płuco ludzkości, która zdaje się przeżywać kryzys wiary i nadziei”². Dostrzega także jej bogate dziedzictwo intelektualne, kulturowe i religijne³.

Za wielki atut rodziny afrykańskiej prelegent uznał aprobatę wielodzietności, rolę kobiety-matki i znaczenie małżeństwa dla wspólnoty. Argumentował, że wzrostowi ekonomicznemu nie należy przeciwstawiać przyrostu demograficznego, bowiem duża liczba dzieci w rodzinach afrykańskich od wieków oznacza dla nich błogosławieństwo, a małżeństwa bezdzietne są postrzegane jako dotknięte nieszczęściem czy wręcz klątwą. Wśród zagrożeń wymienił zmiany polityczno-społeczne i antykoncepcję. Nawiązał też do nadzwyczajnego Synodu Biskupów dotyczącego wyzwań dla rodziny, jaki ma się odbyć w Rzymie w październiku 2014 r. Podstawą w przygotowaniu się biskupów do tego synodu ma być tzw. „ankieta papieża Franciszka”, która została rozesłana do poszczególnych biskupów, aby pomóc im w przygotowaniu się do tego synodu. Dokument zawiera 38 pytań dotyczących chrześcijańskiej rodziny, małżeństwa oraz wyzwań i problemów, przed którymi stoi Kościół. W Kościele kenijskim ustalono cztery zasadnicze wyzwania pastoralne: wierność małżeńską, monogamię, nauczanie Kościoła o aborcji i antykoncepcji oraz wymagania prawa kanonicznego odnośnie małżeństw mieszanych. W swoim wystąpieniu ks. dr. Kocholickal przewidywał, że poligamia w Afryce z czasem zaniknie, podobnie jak zanikła w kulturze żydowskiej. Wiele miejsca poświęcił etyce seksualnej.

Nawiązując do tego, dr Katarzyna Zielińska zapytała o postrzeganie ideologii *gender* w Afryce. Ks. Kocholickal odpowiedział, że „jak na razie, w Afryce mężczyzna jest postrzegany jako mężczyzna, a kobieta jako kobieta, jednak powoli i do Afryki docierają „nowinki” z Zachodu kwestionujące taki pogląd”. Dr Konrad Czernichowski zwrócił uwagę na dużą rolę, jaką ma do odegrania afrykańska rodzina w przekazywaniu dzieciom *botho* (w języku tswana) lub *ubuntu* (w języku zulu). Pojęcie to jest trudne do przetłumaczenia, ale najlepiej oddaje je pol-

² AM 13.

³ AM 9.

ski termin „godność”. Jest to idea, która promuje wspólne dobro społeczeństwa. W afrykańskich kulturach wspólnotowość jest wartością przedkładaną nad indywidualizm. Jednostka rodzi się we wspólnocie i jest jej nieodłączną częścią.

Na pytania (np. o problemy rodzin wielodzietnych, mieszanych) odpowiadali głównie prelegenci, ale zachęcali oni także obecnych na sali nairobijskich studentów do uzupełniania ich wypowiedzi. Wśród uczestników telekonferencji w Lublinie i Nairobi dała się zauważyć zbieżność poglądów na temat zagrożeń stojących zarówno przed rodziną afrykańską, jak i europejską.

Była to już druga wideokonferencja, która jest efektem podpisanej przez uniwersytety katolickie w Polsce i w Kenii umowy dwustronnej. Tematem przewodnim pierwszej było pytanie: „Czy Kodeks Prawa Kanonicznego jest instrumentem neokolonizacji?”. Uczelnie realizują wspólny „Human Dignity Project” („Projekt Godności Ludzkiej”). Projekt koordynują: po stronie polskiej – ks. prof. dr hab. Jerzy Pałucki, a po stronie kenijskiej – o. dr Robert Lezohupski OFM Conv. i mgr Radosław Malinowski. Konferencja zakończyła się wspólną modlitwą.

Konrad Czernichowski

*

Ogólnopolska Konferencja Naukowa: Komunikowanie w Afryce i jego endo- i egzogeniczne aspekty. Etniczność – kultura – religia – polityka – gospodarka – społeczeństwo – media

Olsztyn, 6–7 maja 2014 r.

Organizator: Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Instytut Nauk Politycznych UWM

Patronat honorowy: Polskie Towarzystwo Nauk Politycznych oraz
Polskie Towarzystwo Afrykanistyczne

Była to X konferencja afrykanistyczna organizowana na UWM. Zapoczątkowane w 2004 roku majowe spotkania naukowe w Olsztynie stały się już tradycją i przyciągają coraz więcej badaczy problemów Afryki z całej Polski. W tegorocznej konferencji uczestniczyli afrykańscy z Bydgoszczy, Elbląga, Gdańska, Krakowa, Olsztyna, Poznania, Siedlec, Szczecina, Warszawy i Wrocławia.